

A párthatározat és az általános iskola

I.

Ha a történelmi feladat teljesítése szempontjából mérlegre tesszük a 8 osztályos általános iskolát, akkor nincs okunk a szerénykedésre az eredményeket illetően. A kötelező népoktatás 100 éves történetében az utóbbi 25 év csúcseit ilyen tények és számok mutatják: egy-egy korosztály 99 százaléka beiratkozik az általános iskolába és a 10 éves tankötelezettség alatt 92 százaléka el is végzi; hazánkban ma nincsen olyan gond, hogy egy tanköteles gyermek azért nem jár iskolába, mert dolgoznia kell -, pedig alig 30 éve ez még általános jelenség volt; ma a 6-14 éves korosztályokat háromszor annyira pedagógus neveli, mint a felszabadulás előtt; az általános iskolát végzetek aránya a 15 év feletti korosztályoknál eléri az 52 százalékot, s ez valamikor 15 százalék volt; ma több mint 80 százaléka továbbtanul a 8 osztályt végzeteknek valamelyik középfokú iskolában: ipari tanuló intézetben, szakközépiskolában, vagy gimnáziumban.

És tovább lehetne sorolni az eredményeket, de már ezek is önmagukért beszélnek. S hogy mégis gondjaink vannak, s hogy a párthatározat a fő figyelmet az általános iskolára fordítja, annak az az oka, hogy a társadalmi fejlődéssel párhuzamosan az iskolának is fejlődnie kell, egyre több és magasabb színvonalú eredményt kell produkálnia, ha meg akar felelni a vele szemben támasztott igényeknek. Gondjaink azonban egy fejlettebb iskolaügy gondjai, ahogy azt Aczél György elvtárs, a KB titkára megállapította.

Melyek ezek a gondok, milyen természetűek az általános iskola mai problémái?

Végeredményben jelentős azoknak a száma, akik nem végzik el az általános iskolát. Megbuknak, osztályt ismételnék, lemorzsolódnak, elkallódnak sokan. Ugyanez a helyzet a továbbtanulással is. A szép eredmények mellett látnunk kell például a fiúk és a lányok, vagy az egyes megyék tekintetében fennálló egyenetlenségeket. A települési viszonyokból következően az általános iskolai hálózat tényleges állapota miatt távolról sem azonosak a feltételek a tanulást illetően minden gyermek számára. Annak ellenére, hogy a mezőgazdaság szocialista nagyüzemmé történt átszervezésével az iskoláztatás tekintetében is lényegesen javultak a lehetőségek, mégis sok még az osztatlan és a részben osztott iskola. Csak megkezdjük, de még koránt sem fejeztük be a felső tagozatos osztályokba járó gyermekek körzeti központi iskolákba való koncentrálását, és ilyen módon a jobb tanulási feltételek biztosítását. Sok általános iskolai diákotthon létesült az elmúlt években, de még mindig nem elég.

Aligha tagadhatja bárki, hogy az 1961. évi tantervvel lényegesen megemelkedett az oktatás színvonala, de az is igaz, hogy a gyermekek túl vannak terhelve. Jogosan büszkélkedhetünk a szép kiállítású, színes és színvonalasan megírt tankönyveinkkel is. De abban is sok igazság van, hogy ezek a könyvek és a hozzájuk tartozó segédletek alig férnek el egy iskolatáskában. A nevelőmunka gyengeségeit és hiányosságait pedig mindenekelőtt látnunk kell, és éppen az oktatási anyag túlterhelő volta miatt is jellemző ez a helyzet. A ma iskolájában (ez más iskolatípusokra is sajnos érvényes) túlságosan is passzív szerepe van a tanulóknak, holott kitűnő elvi felfogást vallunk pl. a közösségi nevelésről vagy az ifjúsági önkormányzat szerepéről. S anélkül, hogy a gondok és bajok felsorolására törekednénk, látnunk kell, hogy értékelési és osztályozási rendszerünk sem szolgálja kellően a tanulók előrehaladását, közösségi életük és egyéni képességeik fejlődését.

Sok okunk van tehát arra, hogy az MSZMP KB 1972. évi június 15-i határozata alapján és szellemében szisztematikusan hozzáfogjunk az általános iskola fejlesztéséhez, illetve az általános iskolai tanulók oktatásának, nevelésének magasabb színvonalú és hatékonyabb teljesítéséhez. Ehhez a párthatározat most nemcsak felhatalmazást ad, de indítékot és programot is.

Miklósvári Sándor

DR. BELLYEI LÁSZLÓ
Kaposvár, Tanítóképző Intézet

Néhány alsó tagozatos tankönyvünk Petőfi-képéről

Amikor az évforduló ürügyén számot vetünk azzal, vajon elég elevenen él-e közöttünk Petőfi, és vajon mindent megteszünk-e a nagy költő hagyatékának jó gondozásáért, nem érdektelen egy rövidke pillantást vetni arra, hogy a legfiatalabb korosztály az általános iskola alsó tagozatában mit kap a Petőfi életműből. Vizsgálódásainkat el lehetne kezdeni a század első éveiben vagy még a századforduló előtti időben is. Kiderülne, hogy a különböző politikai és kormányzati irányzatok erősen színezték a költő műveinek végtelen gazdagságából, sőt a versek válogatása nemegyszer méltatlan is volt a költő emlékéhez. Jelen cikkünkben azonban csupán egyetlen kérdést óhajtunk megvizsgálni. Nevezetesen azt, hogy a felszabadulás utáni, pontosabban az 1950-es évek elejétől, tehát a közoktatás gyökeres szocialista célzatú átszervezése óta napjainkig a 3. és 4. osztályos tankönyvek milyen választékot nyújtottak a Petőfi-versekből és esetleg Petőfi prózai írásaiából.

Először is a pusztán tényeket úgy óhajtom regisztrálni, hogy öt 3. osztályos (1954-es, 1957-es, 1962-es, 1964-es és 1972-es kiadású) és öt 4. osztályos (1950-es, 1956-os, 1959-es, 1962-es és 1972-es kiadású) tankönyv Petőfi-verseinek jegyzékét közlöm. (A verscímek után a tankönyvek évszámai állnak zárójelben.):

A 3. osztályos tankönyvekben:

János Vitéz Óriásországban (1954, 1957, 1962)
Itt van az ősz, itt van újra (Részlet) (1954, 1957, 1962)
Vasúton (1954, 1957, 1962)
Füstbe ment terv (1954, 1957, 1962, 1964, 1972)
Fekete kenyér (1954, 1957, 1962, 1964, 1972)
Nemzeti dal (1954, 1957, 1962, 1964, 1972)
Márc. 15. Részlet Petőfi naplójából. (1954, 1957, 1962, 1964, 1972)
Szülőföldemen (1954, 1957, 1962)
A magyar nemes (1954)

A 4. osztályos tankönyvekben:

Vasúton (1963, 1972)
Füstbe ment terv (1950)
Csatadal (1950, 1956, 1959, 1963, 1972)
A nép (1950)
Pató Pál úr (1950)
Van-e olyan legény? (1950)
Az Alföld (1950)
A tintásüveg (1956, 1959, 1962)
Négy nap dörgött az ágyú (1956, 1959, 1962)
A pusztán, télen (1956, 1959, 1962)
A pusztán (Próza) — (1956, 1959, 1962)
Hazámban (Részlet) — (1972)
Bányában (Részlet) — (1972)
A Tisza (1956, 1959, 1962, 1963, 1972)